

2014 február Hónapló

Lá ngh Júlia: Nem érdekel, mit csinál az elnök éjszaka

„Ezekben a napokban a magánélet szó annyit szerepel, hogy már hozzátehetjük a szabadság-egyenlőség-testvériség hármasához” – jegyzi meg epésen egy újságíró az egyik vezető amerikai lapban, megbotránkozással észlelve, hogy a franciák a magánélet szentségét, mint írja, még „kéjsóvár elnökök” esetében is tiszteletben tartják.

Igen, ilyen a kultúrájuk. Szokásaik és hagyományaik, értékeik és normáik rendjéhez tartozik, hogy nem kívánnak törődni politikai vezetőik nőügyeivel.

Mint e bevezető mondatokból kiderül, én itt most a kultúra fogalmát a kulturális politika köreinél tágabb, általános értelmében veszem, azt vizsgálva, hogy milyen egy nép vagy népcsoport – nevezetesen a franciák – kultúrájának a viszonya a politikai hatalomhoz. Az, hogy vezetőik gáláns kalandjai fölött szemet hunynak, szebben mondva: tiszteletben tartják a magánéletüket, ugyanúgy a francia kultúra része, ahogyan a kifinomult gasztronómia, a nemes borok kultiválása, a pétanque nevű golyójáték, a baguette és még sok minden más.

Történt ugyanis, hogy François Hollande köztársasági elnök szerelmi viszonyba keveredett egy Julie Gayet nevű színésznővel. A franciák elutasítják, hogy ebben a kérdésben ítélkezzenek. Politikustól közemberig, jobb- és baloldalon egyaránt állítják, hogy a szerelem mindenkinek a magánügye, legyen az postás, pék vagy köztársasági elnök. Még a szélsőjobb ellenzék vezetője is kiállt az elnök mellett, a minden francia állampolgárt, így az elnököt is megillető tiszteletet követelve a magánélet iránt.

Az ország első emberének vérbő szerelmi élete régi hagyomány. Charlemagne-ról (Nagy Károly karoling király, 742–814) tudjuk, hogy öt felesége mellett ugyanennyi ismert ágyasa volt (és ki tudja, még mennyi ismeretlen), akik összesen mintegy húsz gyereket szültek neki; ami pedig XIV. Lajost, a Napkirályt illeti, könyvek tucatjai születtek hivatalos és nem hivatalos szeretőiről, törvénytelen és törvényesített gyerekeiről – ez az ízes téma a francia történelem részét alkotja.

Ami az Ötödik Köztársaság francia elnökeit illeti, e tekintetben nem méltatlanok monarchikus elődeikhez. Csak titkolják. A leghíresebb történet François Mitterrand nevéhez fűződik. Második családja és törvénytelen lánya létezését húsz éven át sikeresen elrejtette a világ elől. Mazarine Pingeot 1974-ben született, Mitterrand 1984-ben közjegyző előtt elismerte, a közvélemény 1994-ben szerzett az ügyről tudomást. Az újságírók tudtak az 1981-ben megválasztott szocialista elnök családi titkáról, egyszer akadt is valaki, aki kifecsegte volna, de ezt egyetlen újság sem vállalta, egészen 1994-ig, amikor a Paris Match közölt egy fotót Mitterrand-ról, amint lányával együtt kilép egy vendéglőből. A paparazzi ugyanaz volt, egy bizonyos Sébastien Valiela, aki most a rue du Cirque-ben, egy bérelt lakás előtt leselkedett, hogy elkapja az Hollande–Gayet-párost.

Míg Mitterrand törvénytelen lányának létezésére húsz év után derült fény, Hollande színésznő szeretőjének titka nem tartott sokkal tovább egy évnél. Ma már, állítják az újságírók, elképzelhetetlen lenne húsz éven át őrizni egy elnök személyes titkát.

Mitterrand hosszú betegség után – amit ugyancsak nagyon sokáig titokban tartottak a nép előtt – 1996 januárjában halt meg. Koporsója körül ott állt felesége, Danielle, két fia és unokái, valamint Mazarine és édesanyja, a múzeumigazgató Anne Pingeot, aki ekkor jelent meg először a nyilvánosság előtt. Az is először történt – egyúttal utoljára –, hogy a két család együtt mutatkozott. Erről meg is kérdezték a franciák véleményét, 86 százalék helyeselte, és csak kilenc nem, a maradék nem tudta, mit gondoljon. Még a jobboldali szimpatizánsok 82 százaléka is jónak találta, hogy a hivatalos és a balkézről való család közösen, egymás mellett állva gyászolja a családfőt.

A világon legjobban a franciák tolerálják a hűtlenséget – derül ki egy 2013 tavaszán végzett nemzetközi felmérésből (Pew Research Center). A 39 országban megkérdezettek 79 százaléka tekinti elfogadhatatlannak a hűtlenséget, míg a franciák közül mindössze 47 százalék. Ezzel erősen vezetnek, az utánuk következő németeknek már 60 százaléka vélekedik úgy, hogy elfogadhatatlan a házastárs megcsalása. Az Egyesült Államokban ez az arány 84 százalék. A lista végén a moszlim törökök állnak 94 százalékkal. (Magyarokat nem kérdeztek.)

Térjünk vissza az aktuális hűtlenségi téma fogadtatására.

A Closer című bulvárlap január 10-i száma képes riportban robbantotta a bombát a minden idők legalacsonyabb rokonszenvidexét produkáló szocialista elnökről. Hollande egy bérelt lakásban szokott találkozni a szép színésznővel, egy elnöki testőr által vezetett robogó hátsó ülésén, lehúzott motorsisakkal érkezve a randevúra.

Azt, hogy az elnök robogón ment, sisakban („mint egy kamasz”), minden cikk kellő iróniával emelte ki, egyben aggódva, hogy hová lett a köztársasági elnökre kötelezően vigyázó gárda. Mert cikkek tömege jelent meg, immáron nemcsak a bulvárlapokban, de a komoly sajtóban is, ami nincs ellentmondásban azzal, hogy a franciák 77 százaléka szerint ez magánügy, és csak az elnökre tartozik, miként kiderült a közvélemény-kutató intézet másnap végzett felméréséből.

Amikor 2007 októberében Nicolas Sarkozy bejelentette, hogy elvállik Céciliától (az első elnök, aki hivatali idejében elvált), a megkérdezetteknek akkor még 89 százaléka vélekedett úgy, hogy az elnöknek joga van a magánélethez.

A Closer magazin főszerkesztő asszonya a megjelenés napján az Europe1 rádióállomáson kijelentette: ez egy normális elnök (célzás Hollande sokat emlegetett elnökválasztási ígéretére, miszerint a gazdagságával flancoló Sarkozyval szemben ő normális elnök lesz), valaki, akinek van egy érzelmi története, nem kell ebből drámát csinálni.

Tudvalévő, hogy az elnöknek, aki nem szokott megházasodni – korábbi élettársától, a volt elnökjelölt Ségolène Royaltól, akivel harminc évig élt együtt, négy gyermeke van –, 2007 óta a Paris Match újságírónője, Valérie Trierweiler volt az élettársa. Ez a tény zavarba hozta az elnöki pár washingtoni útja során az efféle szabados dolgokhoz nem szokott amerikai újságírókat, akik jobb híján azt a kifejezést használták, *first lady* helyett, hogy *first girlfriend*.

Itt érdemes megjegyezni, hogy Franciaországban semmiféle vitát, még megjegyzéseket sem váltott ki, hogy az Élysée-palotába egy házasságkötés nélkül együtt élő pár került. Ez nem foglalkoztatta a franciákat.

A mostani ügy viszont a hagyomány lassú változását mutatja. A Closer leleplezése után egy hét-

tel 77 helyett már csak 62 százalék mondta, hogy „magánügy, csak François Hollande-ra tartozik”, 37 százalék szerint „közügy, mert az elnök magánélete minden franciát érint”. A felmérés vezetője szerint az arányok változásának az lehet az oka, hogy az elnök biztonsága nem volt biztosítva, és hogy oly sok szó esett az első hölgy tisztázatlan státuszáról. A számok egyébként erősen variáltak: a baloldali szimpatizánsok 89 százaléka számára döntő az elnök magánéletének tiszteltben tartása.

A vidéki lapok véleménye lesújtó. Miközben a kormány gazdasági és szociális teljesítménye katasztrofális, az elnök ahelyett, hogy energiáit az ország kormányzására fordítaná, családi bohózatba bonyolódik, színésznővel enyeleg, micsoda szégyen, és milyen képet nyújt ezzel az országról a külföldnek?!

És tényleg. A francia sajtó bőségesen idézi brit, német, spanyol, olasz és orosz lapok kifejezetten ironikus cikkeit az esetről.

A történet felszínre hozott egy eddig kibeszéletlen kérdést: az „első hölgy” helyzetét. (A franciák átvették az amerikaiaktól az elnökfeleség ilyen megnevezését.) Ez ugyanis jogilag tisztázatlan, pontosabban nem létező, nincs törvényi, sem alkotmányos létezése, csak egy hagyomány túlélése – hangsúlyozza többek között egy rangos újságíró is a Libération hasábjain –, nincs rá szükség. Archaikus protokoll, üres reprezentáció. Ha nincs első hölgy, az államfő magánélete újra magánügye lehet. Nem szentet választunk elnöknek, hanem kormányzóképes embert, nem a magánélete alapján ítéljük meg, hogy alkalmas-e a feladatra.

Igen ám, de a nemzetközi protokollban fenntartanak egy helyet az államfők feleségének/férfjének. Még a marokkói király is, aki háremet tart fenn, kénytelen volt egy hivatalos feleséget megnevezni, aki az állami fogadásokra elkíséri.

Többen fölvetették, hogy ha Ségolène-t megválasztották volna elnöknek, akkor Hollande lett volna az „első úr”? Ez is mutatja, sokak szerint, a koncept abszurditását.

Valérie Trierweiler kezdetben elutasította a hagyományos reprezentációs szerepet, továbbra is újságírónak gondolta magát. Hamar kitört az első botrány, amikor Twitteren bátorító üzenetet küldött egy Falorni nevű jelöltnek, támogatva őt egy választáson Ségolène Royallal szemben. Micsoda botrány! Az aktuális élettárs nyíltan az előző élettárs ellen! Később Valérie elismerte, hogy hibát követett el, de már késő volt. Nagyon rossz vélemény alakult ki róla. Mindössze nyolc százalék a tetszésindexe.

Az első hölgy státuszáról is készült felmérés. A többség, 54 százalék azt szeretné, hogy ne legyen semmilyen szerepe, ne kapjon anyagi kereteket; 29 százalék azt javasolja, hogy jogilag tisztázzák a helyzetét, legyen valóságos státusza; 17 százalék szerint maradjon minden úgy, ahogy van. Ebben a kérdésben az arányok alig különböznek jobb- és baloldalon.

A sajtó is változik. Míg régebben a komoly lapok tudomást sem vettek a bulvársajtó politikusokat érintő pletykahíreiről, ma cikkeket, elemzéseket, vezércikkeket szentelnek a témának. Erre gazdasági szempontok is készítetik őket, az eladhatóság sokat számít, és az is vevő az ilyen hírekre, aki szerint az elnök szerelmi élete magánügy. A téma megindította a kommentárok és elmélekedések folyamát élettársi kapcsolatról, házasságról és házasságtörésről, beleértve pszichoanalitikusok időnként szórakoztató elemzéseit is. (A francia sajtó gyakran idézi pszichoanalitikusok véleményét politikai eseményekről.)

Az elnökök szerelmi életét illetően az egyik cikk némi iróniával összefoglalja: Valéry Giscard d'Estaing alatt csak suttoztak. François Mitterrand idején tudták, de hallgattak. Jacques Chirac nőügyeiről fecsegték, vicceltek is, de csak magánbeszélgetésekben. Nicolas Sarkozy törte

meg a tabut: válása, szerelme, új házassága, mind a nyilvánosság előtt zajlott. De François Hollande érzelmi élete nem ránk tartozik, mindaddig, amíg nem teszi kockára a saját vagy az állam biztonságát.

Egy sajtójogra szakosodott ügyvéd: a Closer néhány évvel ezelőtt még nem engedte volna meg magának ezt. Távolodunk a magánélet tiszteletben tartásának francia hagyományától, amelyet pedig törvényeink is védnek. A kérdés az: érdekében áll-e a nagyközönségnek, hogy tudja, ki-vel van viszonya François Hollande-nak? Nem. Az adófizető számára ennek semmilyen jelentősége nincsen.

De van, így egy alkotmányjogász. Hogy az elnök családtagjainak kijár a védelem, az jogos, de az már vitatható, ha az elnök arra költi a pénzünket, hogy élettársának irodája, kabinetfőnöke, titkára, sofőrje legyen.

Közélet és magánélet ma már más, mint korábban, a határok elmosódtak. Az internet, a Facebook, a blogok világában már nem lehet titkot tartani. A hálón aktív franciák tömegesen hozzászóltak:

Hollande magánélete egyáltalán nem érdekel minket.

Semmi közöm hozzá, mit csinál az elnök éjszaka.

Az elnök intézze az ország ügyeit, és ne robogón guruljon, sisak mögé rejtőzve, a szeretőjéhez.

Ha titokban akarta tartani az életét, nem kellett volna elnöknek jelöltetnie magát. És ha egy elnök magánzsebébe irányítaná az adónk millióit, az talán nem ránk tartozna?

A franciáknak joguk van tudni, az újságíróknak meg kötelességük felfedni, amit a politikusok mindenáron titkolni akarnak.

François Hollande, a tétovázásáért sokat bírált elnök most is késlekedve döntött a többször nekiszegezett kérdésben: még mindig Valérie Trierweiler az első hölgy? Két hét habozás után hírügynökségen át közölte, hangsúlyozottan nem mint elnök, hanem mint magánember: „Tudatom, hogy véget vettem közös életünknek Valérie Trierweilerrel.” Ennyi.

Ez a stílus visszatetsző volt. És nemcsak a nők vették rossz néven. Néhány kommentet idézek a tengernyiből:

Mondjon le, csak egy bunkó viselkedik így, ahogy ő az élettársával! Ha ez az ember úgy kezeli az állam ügyeit, ahogy a nőkkel bánik, akkor bajban vagyunk.

Mégsem mindegy, hogy házasságban élnek, vagy nem. Egy feleségtől nem lehet egy tollvonással megszabadulni.

Normális, hogy tudni akarjuk, mi zajlik, mert az adóinkból fizetjük ezt a maszkabált: ki tudja, mi-be került nekünk az Élysée-be költözött Valérie? Hogy aztán az elnök, botránnyosan macsó módon, egy rövid hírügynökségi jelentésben eltaszítsa magától.

Valérie másnap kiköltözött az elnöki palotából.

És a téma le is került a napirendről. Végül is a gazdasági helyzet, a gyárak bezárása, a munkanélküliség csak fontosabb...

Kapcsolódó írások:

1. **Lángh Júlia: A Bling Bling elnök esete az olvadó kockacukorral** A YouTube és a Dailymotion videóin tömegével láthatók a legjobb...
2. **Lángh Júlia: Vigyázó szemetek?!** Amikor ezt írom, még csak néhány napja van új elnöke...
3. **Lángh Júlia: „Házasságot mindenkinek!”** Miután a biokémiai és orvostudományok a hatvanas-hetvenes években olyan fejlődésnek...
4. **Lángh Júlia: Rokkantak** Váratlanul fölbukkant Monique; valamilyen nemzetközi találkozóra készült Krakkóba, és nem...
5. **Lángh Júlia: Magyar hazánk francia szemmel** „Hátborzongató volt arra gondolni, hogy micsoda örültségekre lesznek képesek ezek...

Cimkék: **Lángh Júlia**